"SOTERRÀNIA"

G.E.T.

Grup Espeleològic Talaia
de l'Agrupació Excursionista Atalaia
de Vilanova i la Geltrú.

Secció de Muntanya

Octubre del 1968

SOTERRÀNIA (I) 1968

Divulgació espeleològica

El Grup Espeleològic Talaia (G.E.T.) de l'Agrupació Excursionista té a bè d'oferirvos aquest fascicle, recull de les activitats desenrotllades durant el Curset d'Espeleologia 1967, el qual tingué lloc en el local de la societat durant el mes d'octubre=. Tot fent un recull de notes, dades i motius d'interés per a l'espeleòleg, tant per el novell, com per el ja veterá en matèria, de les cavitats que en el transcuurs del qual s'han recorregut i com ampliació de dit curset, esperant que sigui del grat de tots els aficionats a aquesta branca, esport-ciéncia, catalogat d'escalada a l'inversa.

L'A. E. Atalaia, a partir dels seu primers anys d'activitat muntanyenca o excursionista,-segóns es vulgui dir- ha mantingut una série de cursets dits de "muntanyisme" en els quals es donaba com a cosa especial una o dues lliçóns d'espeleologia, com a complement, sense endintsar-se massa en matéria. Últimament se n'habien fet dos o tres d'espeleologia solament sense, que aquests prenggèssin gaire increment. Amb tot l'afició era forta i encara hi continúa. La prova es que a través de la vida de la societat s'han fet nombroses exploracións. Pérò, no es aquest, motiu per a fer história, si no sols per a fer un recull a fi de que en quedi constáncia i serveixi al mateix temps d'estímul per tota aquells qui ho pragtiquen dintre de la nostra societat.

Em queda per dir davant el fet que el fascicle, simple recull de les activitats del Curset, quedaba un xic reduit, s'acordá de ferhi una ampliació donant al mateix temps, dates d'altres activitats passades, recollides en la nostra comarca i diverses zones de Catalunya.

Des d'aquestes línies sols ems resta saludar cordialment als professors que desenrotllaren una tasca meritória en les seves divulgacións, als cursillistes que seguiren aquestes vicissituds i les juntes de la Secció de Muntanya i de l'Agrupació, sense els quals no hauria estat possible el desenvolupament de dit curset.

Antoni Ferrer
Cap del Grup Espeleològic Talaia.

Noel LLopis i Lladó, In Memoriam

En el curs d'elaboració del present recull espeleológic ens assabentem de la tràgica mort en accident d'automòbil del Dr. Noel Llopis. Davant nostre tenim el llibret "Nociones de Espeleologia" que fa uns catorze anys publicà l'Editorial Alpina. Amb aquest llibret del Dr. Llopis ens iniciarem en els estudis del món subterrani, aprenent la nomenclatura i procés del cicle kàrstic. Desdel primer moment comprenguerem que l'espeleologia era una ciència i no un esport, ja que no pudiem atribuir-nos afecció a l'espeleologia aquelles persones que ens limitéssim a efectuar descensos en unes cavitats sense prendens el mínim interés per les particularitats morfològiques de les mateixes.

Igualment el Dr. Llopis a traves del Llibre "La Morfoestructura de los Catalánides" ens explicà com s'habient anat formant les caracteristiqués geològiques dels massisos montanyosos del litoral català, que els excursionistes recorrien en les nostres surtides, describint-nos detalls inédits fins aleshores. I aquesta obra cientifica i cultural de cara a l'excursionisme queda tambe reflexada en moltes de les guies cartogràfiques de l'Editorial Alpina, de la qual n'era un constant colaborador.

Des de la seva cátedra de geologia de l'Universitat d'Oviedo, promogué i dirigí la creació de la revista "Espeleón", dedicada als estudis espeleològics, amb la col.laboració d'especialistes espanyols, italians i francesos.

Desapareix l'home ,el geòleg, l'excursipnista, peró la seva extensa i inapreciable obra cultural sobreviurà per a l'ensenyança i estimul dels excursionistes afeccionats a les ciències geològiques. Descansi en pau el Dr. Noèl Llopis i Lladó

J.V.B.

SECTOR DEL CAMGRÀS

El sector del Camgràs es un complexe espeleològic actualment molt conegut dels espeleogistes. Es podria dir, l'escola inicial d'aquesta ciència-esport. Aquest sector es com les restes d'un gran formatge d'aquells tant foradats, restes d'un sistema kàrstic avui desaparegut i un lloc ideal a l'estudi geospeleològic. El lloc és inòspit i sec. No si troba aigua, apart d'un poreli de cucurn mal conservats cosa que fa que l'aigua no sigui gaire bona per a beure. En aquest encontorn hi ha nombroses cavitats que no sobrepassen gaire el contenar de metres. La majoria són molt curts. Al N.es troba la masia del mateixs nom fa temps abandonada i actualment sense teulada. Al costat, unes barraques de pedra seca que no fa motl temps eren aprofitades pels pastors per tancar-hi el ramat, molt sovint de cabres que pasturavent per aquestes migrades regións. Aquestes mateixes barraques avui les fan servi els espeleòlegs per passar-hi la nit si convé, al aixopluc o per estar mes aprop de determinada cavitat per tal de no tinguer que esperar torn por baixa a ella.

Els pagesos que en un temps habien treballat aquestes migrades terres, pero que amb tot el batejaben de "gras" possiblement perque reunia mellors condicións de collita, es cuidaren de tapar també tots els forats que els semblaren perillosos. Molts d'els avui descoberts de nou, ofereixen possibilitats d'estudi engrossen la relació de cavitats d'aquest sector.

A continuació donem una relació, de tot punt incompleta, però que donarà una idea del cercament del Camgràs, sols acudeixo a les edicións Alpina.

Edició I956.- Nº 5 Avenc de la Fragata..... 28 m.
" 6 " del Camgràs..... ..I8 m.
" 7 " de la Papallona. ..... 8 m.
" I6 " Gustems. ..... 5 m.
" 54 " de Vallbona.. ..... 24 m.
" 67 " Gran del Bastó..... 5 m.
" 68 " Petit " " ..... I5 m.
" 75 2 Cuc..... I5 m.
" 76 " de la Palla..... 5 m.
" 8I " Asensio.....fi..... 85m.

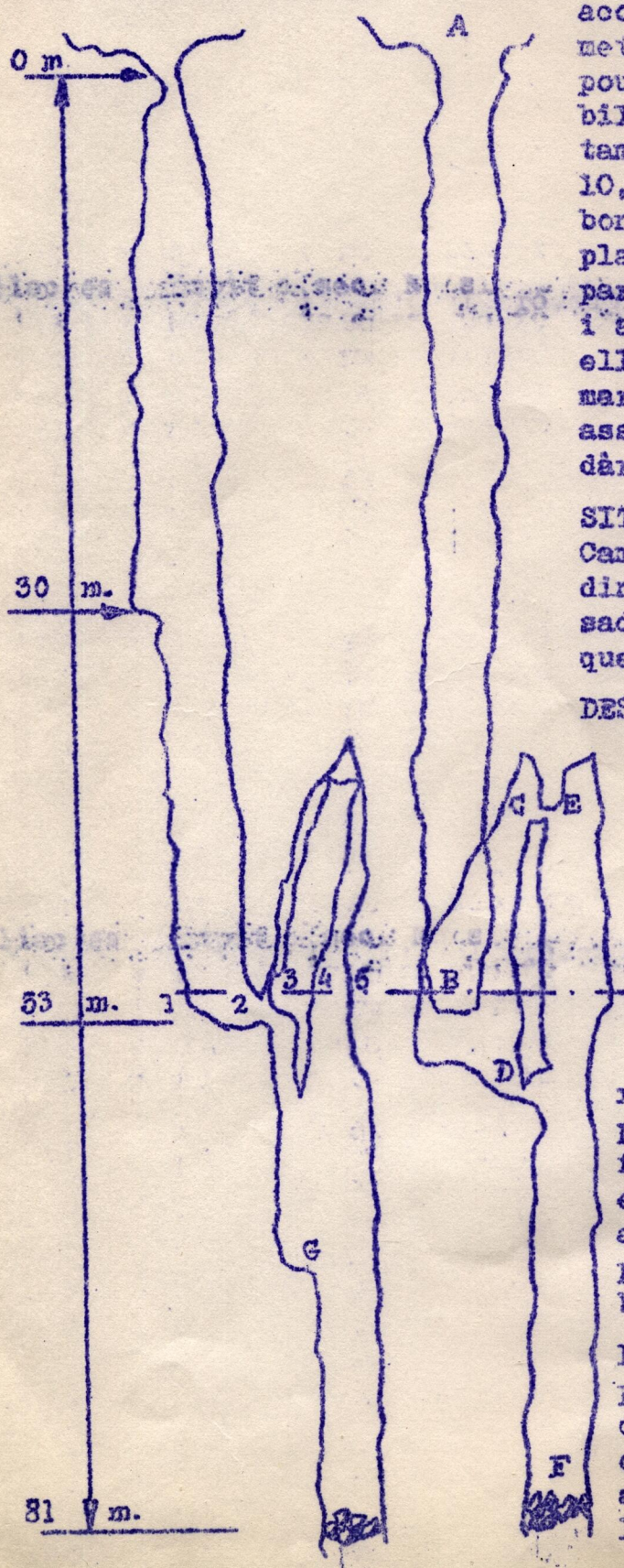
Edició del I96I, a més dels anteriors.
Nº 69 Avenc d'en Blug's..... I0 m.
" II4 " del Pitu. ..... I0 "
" II5 " " Canut... ..... I4 "
" II6 " dels Llambrch..... I07 "
" II7 " del Tell.'..... 25 "

Amb l'edició del I966 sols n'hi ha un de sol inclós a la llista de noves cavitats, que és l'avenc de la Bala amb el número II2 i 4m. de fondária.

Com es pot veure, és un sectercorcat i escorcollat. Això no vol dir que el dia menys pensat en surtin uns quants més. En aquesta llista també s'hi haurien d'incloure els dels sectors anomenats del Rascler, La Morella i Fondo de Terradelles.

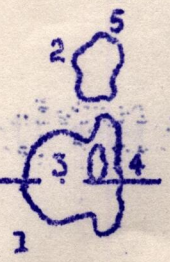
AVENC DEL MALL

La primera noticia d'aquesta cavitat, la trovo al 'edició Alpina 1956 amb el número 77 i en l'apartat de noves cavitats descobertes últimament amb una fondària de 53 metres. La segona la trobo a Revista "Cordada" numero 24 pl. 11, març del 1957 i diu: "El GES del CMB, explora per primera vegada aquest avenc de 53 metres de fondária amb altres del mateix sector...."
La tercera la trobo també a "Cordada" numero 26, pl. 11, maig de 1957, nota del CGE., i diu: "El GES. del CMB. i l'E.M. del CEC. aconsegueixen en dit avenc els 75 metres de fondària en descobrir un pou amb senyals de formació turbillonar..." i la quarta noticia també a "Cordada" nuemro 28, pl. 10, agost del 1957, tot fent una bona ressenya i amb publicació de planell diu: "El primer descens parcial correspón al grup GES.-ERE" i assenyala com a primera per a ella (CGB) com a motiu del nou marcatge i pintades de cavitats assenyalant-li 81 metres de fondària.

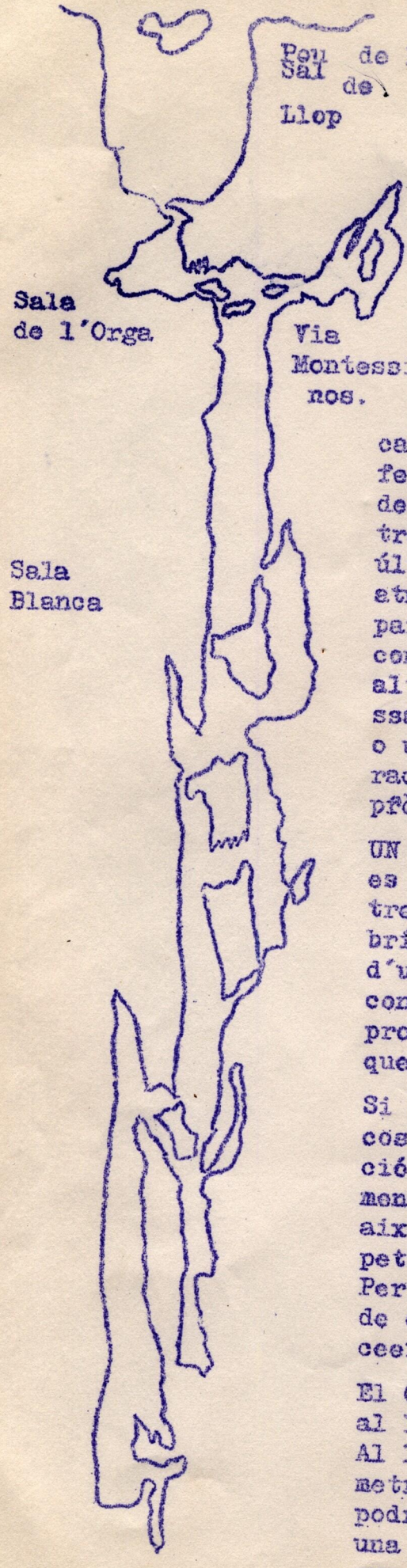
SITUACIÓ.- Es troba a l'O. del Campgràs en el Coll del Rascler dintre d'una petita dolina enfonsada. Si entra per entre unes roques que deixen un pas molt estret

DESCRIPCIÓ.- El formen dos pous ajuntats per una estreta gatera en le seva part mitja. El primer pou completament sec, sense concreció i vertical, fa un replanet al mig, acaba en un replá un xic mes gran que l'amplada del pou, ahónt al final, entre una formació estalgmitica que barra el pas, si troba un forat ahónt arranca la devallada del segón pou, a través del qual s'arriba al final del mateix.

En aquesta part última es veu perfectament el drenatge erosiu de la cavitat encara en activitat, que posa la roca punxenta degut a la corrosió de l'aigua sobre la roca.

AVENC DELS ESQUIROLS Ordal

SITUACIÓ.- Es troba prop del poble de St. Pau d'Ordal a la Serra d'En Ravella per dessota del Bosc Glaçact i a la Riera de l'Averdó, als límits del terme de Vallirana i prop del Pont de l'Arcada, curiositat natural que ja pertany al terme de Vilanova i la Geltrú.

FORMACIÓ.- Está ubicat dintre d'una falla, i la seva complicada topografia es deguda a les variacións de resistóncia de la roca que el composa, calisses cretàciques, si poden notar perfectament dos sectors o regións molt ben delimitats, una de seca -part alta- i altre bastant humida -part baixa-. En aquesta última i sobretot després de pretipitacións atmosfériques, es troba inundada en bona p part per la qual cosa es desprén que té comunicació per altres microfisures amb altres cavitats, i actúa com a sifó o bossa de nivell "trop plein" -segons qui- o una circulació hídrica subterrània característica d'aqust massís, (circulació pròpia de massissos càrstics).

UN XIC D'HISTORIA.- Abans del 1936, només es coneixia una estreta esquerda de 25 metres de fondària. En el seu fons es descobrí una gatera entre unes pedres després d'una explossió de barrina, tot treient la coneguda "sal de llop" -calcita- que s'aprofita per l'indústria de la ceràmica i que ho explotaven la gent de Vallirana.

Si bairá é es descobrí la gran cavitat, cosa que motivá l'abandonament de l'extracció de calcita per por d'un gran ensulciament i en resguard de prendre mal i per aixó encara avui si entra encara per la petita esquerda oberta a cops de barrina. Per aquesta gatera s'entra a una s'erie de cavitats que en nombre de vuit es succeeixen, comunicades per estretes gatereas

El CMB. iniciá la seva exploració i estudi al 1936, arribant a 148 metres de fondària Al 1949 la mateixa entitat arriba als 180 metres. En Jordi Montessinos, creient que podria arribar a nivells inferiors emprén una colla d'exploracións consecutives fins que el 20 de maig del 1951, inezperadament

hi troba la mort, per accident. Essdespenjá en "rappel", cosa que feia molt sovint, i que trenacnt-se-li la corda caigué en lluire al primer pou, en el fons quedá inert. Va esser enterrat al cementiri de Vallirana. L'espeleologia catalana va perdre un dels seus mos fervorosos adeptes, no per això l'espeologia es quedá enrera, altres han continuat la seva tasca. Avui es pot conetmplar a l'entrada de l'avenc una creu de ferro que recorda el fet, sovint ornada amb flors silvestres pels mateixos espeleólegs.

Descansi en pau el nostre amic Montessinos. Al 1952 s'arribá a la la cota máxima, 202 metres de fondària. En Montessinos habia començat a aixeçar el planell de la cavitat, cosa que no poguer acabar. El que aqui es representa es degut a En Monturiol.

Al 1959 conjuntament amb elements d'altres societats, com Vilafranca, Badalona, Mataró i Barcelona arribárem al seu fons. L'exploració total costá deu hores de treball. Hom hagué de fer diverses despenjades, degut a que el material no era precisament gaire abundant.

Aqui mateix també, i per cert no fa molt -juliol del 1967- hi hagué un intent de permanéncia sota terra, En Didac Jordá Cabellut de 17 anys, de la UEC, es proposá de restar incomunicat amb l'exterior durant 23 dies, a 40 metres de fondària, concretament a la sala de l'Orga. Patró aquest intent fracassá als quatre dies, degut a les fortes pluges que caigueren sobre el massis per aquelles dates, la qual cosa produí un inundament dintre de la cavitat en que a la Sala de l'Orga raijaba aigua per les parets i el terra anant a parar al pou principal produint una forta humitat en el lloc d'estada.

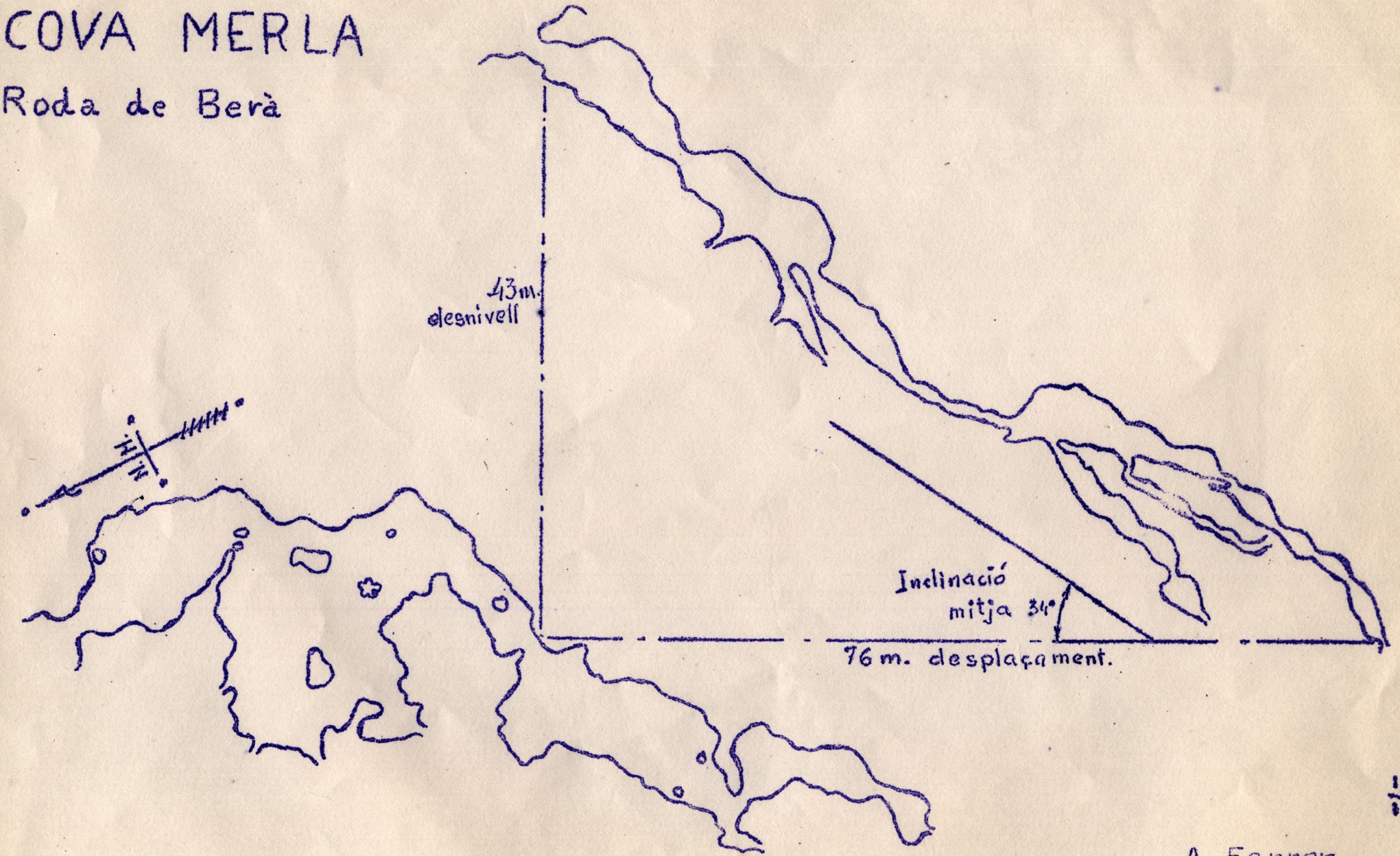
BIBLIOGRAFIA.- "Avencs i coves" de Francesc Vicens

"Exploraciones subterráneas" de Josep Mª Armengou

"Tecinca i aventura subterranea" de M. Lleget.

COVA MERLA

Roda de Berà

A. Ferrer

COVA MERLA

Roda de Berá

SITUACIÓ.- Es troba prop del poble de Roda de Berá al qual pertany i es molt conegúda dels seus habitants, ja que es rara la persona que diu que no hi ha baixat en una o altre ocasió, "jo quan era jove..." conten alguns jaios= La majoria d'ells es caracteritzen per un mateix fet, i es que no acostumen a passar de la primera sala, donca troben que allò s'emfonsa molt i no en volen saber res, Sempre hi ha peró, qui s'aventura mes que els altres i aquest no predica als quatre vents. Per arribar a la cova, s'ha de sortir del poble en direcció a El Vendrell tot agafant la carretera vella que mena a aquest poble. Al cap de poc es deixa la carretera i s'agafa un camí de carro que es trova a l'esquerra i que puja al Fondó d'-En Merla. Se segueix remuntant el fons agafant sempre les torrenteress de la dreta i s'arriba fins a l'indret del Beu i Tanca -aquest peró, queda lluny, es sols una referéncia- l'avenc es trova a la banda esquerra del torrent a mig aire de la muntanya.

QUESTIÓ DE NOMS I UN XICDD"HISTORIA.- Fonç i Sagué la cataloga al 1897, Faura i Sants al 1907, i Josep Carait en el seu llibre del Penedés "Bisbal histórica" l'inclou com una de les mes importants dintre de les valls de la comarca. Realment es troba dintrec de la comarca del Tarragonés. Geològicament peró, fora discutible la seva pertenença al Penedés.

L'Enciclopédia Espasa també en parla i diu: MERLA.- (Etimologia del latin "mérula" -mirlo-). Merla o Pasterassa. Sierra de la provincia de Tarragona que se extiende cerca de la costa en las inmediaciones de Bonastre y es notable por su cueva de 181 m. de largo. Se entra a ella por un agujero de un metrec de diámetro y se baja hasta que la caverna se divide en dos ramales. Uno va hacia el SO , corto e interceptado por unos peñascos y otro hacia el S, de difícil paso. Tiene luego dos ensanchamientos seguidos de un corredor sinuoso i pendiente cerrado por incrustaciones de carbonato cálcico. Los ensanchamientos no passan de 40 centímetros.

Apart trobo lo seguent: Merla, del baso "marge" -marlés-; Merla, ocell de la família dels túrdits, del llatí "mérula"; a Mallorca quan hom agafa una bufa, -anar begut- diuen que ha agafat una "mérlera"; Merlenc-merlenca, adjectiu denegre inténs. Verdaguer anota que l'Angel Merlenc és el Diable, "Nostre poble de muntanya quan no vol anomenar lo dimoni li diu l'Angel Merlenc"; El nom de merlet" també es donat al bestiar de color negre, com bous, ,cavalls, merles, etc. La serra on és enclavada aquesta cavitat es voltada de bosc i, pel que es veu, en altre temps douria de ser molt frondós, i quan un bosc es frondós agaf el nom o el seus derivats de "negre". N'hi ha molts exemples. Apart existeix el nom de Partida Merla o d'En Merla, ja com a sobrenòm dels propietaris.

Segons uns, Cova d'En Merla, segóns altres, Avenc d'En Merla, i també Cova Merla. Al poble de Roda es mes conegut per l'Avenc.

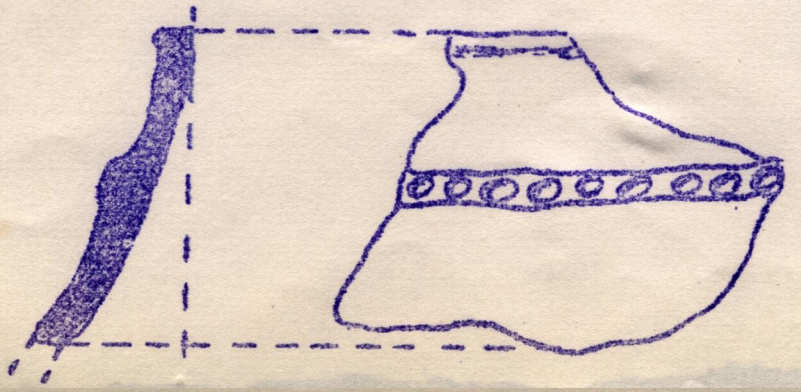
Esbrinant la cosa sembla, que el seu nom ha de ser Cova Merla. En la traducció actual douria de ser Cova Negra. Peró això fora cami biar-li el nom i no es aquest presisament el motiu d'aquest jos de paraules. Algú mes entés hi podria donar mes llum. Ho deixo i passo

a lo seguent.
FORMACIO.-Aquesta cavitat es un antic ruslador o remoli (en castellá, "sumidero", catalanitzat "sumidó") resta d'un antic drenatge avui desaparegut i fossilitzat. Encara avui esdevé lloc molt humit i que en temps de pluges forma molts escorrialls i també petits pólage en el seu interior alguns d'ells perpetus. En fossilitzar-se cegá part de les seves galeries i avuy no es possible anar mes enllá de 125 metres de recorregut de galeries per tant l'anotació esmentada per l'Enciclopédia Espasa podria ser una confusió amb el número d'ordre del catáleg del 1897. Amb tot seria molt possible que algún dia forçant un pas estret es trobéssin noves galeries avui cegades per el carbonat cálcic.

ARQUEOLOGIA.- Dintre de la mateixa cova, explorada ja anteriorment per arqueólegs, es troba algun tros de cerámica. Per les poques noticies que en tinc referent al mateix, sembla que les troballes a ella fetes van des del Neolític al Ferro o sigui aproximadament uns cinc mil anys de prehistória. La majoria corresponen a urnes cineráries i vasos d'ofrena cosa que dóna lloc a entendre que era una cavitata d'enterrament. En una de les últimes visites fetes a ella váreig recollir un tros de vas d'ofrena -el qual permeté la seva reconstrucció ideal (v. fig. 1) de la forma coneguda per unglical. També fou notable la troballa feta a la mateixa entrada i a la part del defora de la mateixa una urna cinerária molt mes grossa (v. fig. 2) d'uns 38 cm. d'alçada aproximadament -noteu que hi ha un tros que no lliga- que sembla dels principis del Bronze. També recollirem altres trossos varis i altre amb bordóns de l'Edat del Ferro. Actualment aquesta cova es molt remenada per molta gent.

ESPELEOMETRIA.- A les notes antigues diu que té 131 metres de recorregut. Actualment només son troben 125 de recorregut de galeries, amb 46 metres de desnivell en vertical i 73 metres de recorregut horitzontal amb una inclinació mitja de 34º. En sí no es complicada forma una sola sala amb ramificacións de poca importáncia i amb passos estrets com abans s'ha llegit. La primera sala i boca d'entrada té una direcció N. mentres que la resta té una direcció general de NE. a SO. Es recomanable una corda de 10 metres per el tram de la segona sala que es molt humit i inclinat.
En un racó dels mes fondos trobárem un insecte que per el que sembla es molt interessant. Es tracta d'un falç escorpí o "querneto" el qual sens fé malvé involuntariament per no anar degudament preparats per la recollida d'insectes.

A. Ferrer

cerámica espatulada.

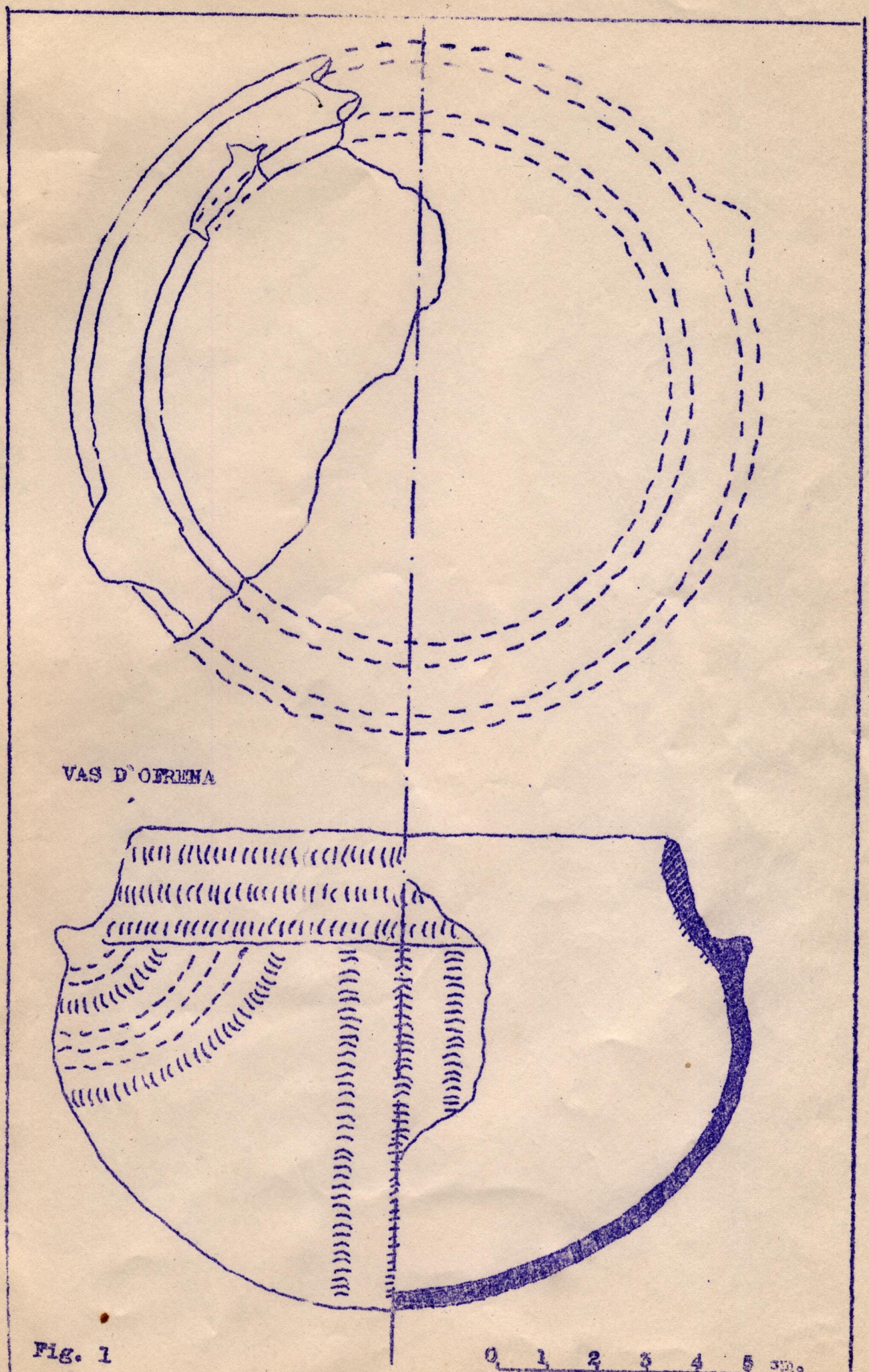
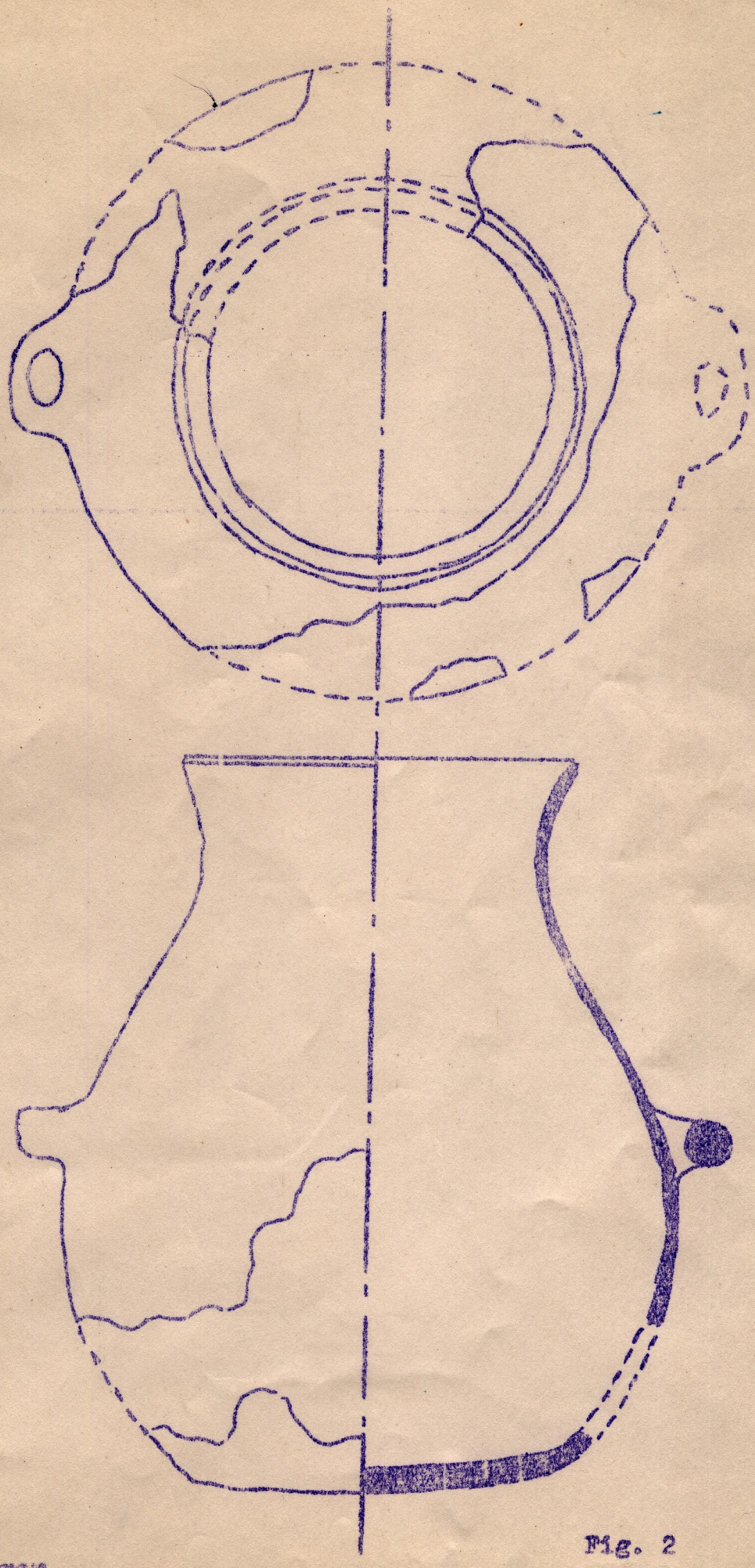

Fig. 1

8

A. Ferrer

Fig. 2

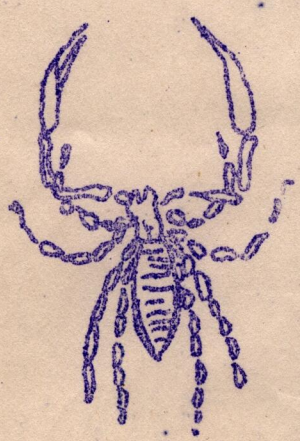
BIOESPELEOLOGIA.

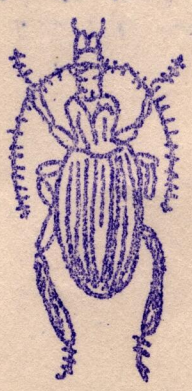
Per Pere D.

10

Referent a les troballes de la Cova Merla "pseudoescorpíns" i "carávids".
Sense ser molt abundants, els pseudoescorpíns, coneguts també amb el nom de "quernetos" es troven amb relativa freqüència dintre de les coves. Per la forma del cos i per el gran desenrotllo dels pedipélps acabats amb poderoses mordasses, semblen petits escorpíns desproveits de cóa i, viuen generalment, dessota les crostes dels arbres, en el verdet, entre el fém vegetal i, tambe dessota les roques. Tots ells són "llucífegs" -que fugen de la llum- i en sa majó part "higròfils" -que busquen l'humitat-. Això explica la seva presència dintre de les coves ahònt si han trobat en calitat de troglòxens, troglòfils i, lo que es mes interessant en calitat de troglobis. Les dues primeres categories están representades dintre de les nostres cavernes per diferentes espécies "ohtonius" particularment. Entre els troglobis figura el curós "Troglovisium racovitzai" descovert a la Cova Fonda de Roda de Bará i alguns "Roncus" del subgénere Parablotas, recollits al Garraf, travertíns de l'Anoia, Guilleries, etz.
La familia dels Caravíts conta 24.000 espécies repartides per tot el món i en especial zones temperades. Acostumen a ser útils a lágricultura algunes espécies "ohtonius" d'aquesta branca, donos s'ha de tenir en compte que en sa majó part són carnívors. Hi ha que tenen dues funcións, a l'estiu viuen a l'aire lliure i a l'hivern busquen l'escalfor de sota terra.
D'aquesta segona especie els em trobat a la Cova Merla i a l'Aveno de les Ventoses.

BIBLIOGRAFIA.- "Geo i Bio Karst"
"Técnica y aventura subterránea" de M. LLeget.

AVENC DE LA FONT DEL PAIG

Greixa

Durant les vacances del 1966 al refugi "Font del Paig" i voltants, on es trovaba el company julià que s'en cuida, ens digué que tenia un avenc per explorar, al qual, pel que semblava, no habia baixat mai ningú. era questió de comprobar el fet i ens hi arribarem per veure de que es tractava.

SITUACIO.- Es troba a la part del damunt del refugi, en els cantils del Galligàns. Des del refugi s'hi arriba en poca estona. Si pot anar directe per entre bosc fins al peu del cantil. Llavors s'ha de fer escalada per arribar a la boca. S'hi pot arribar en escalada lliure, pero, es recomanable un parell de claus d'escalada i u una corda de 20 metres, així com també una escala "electrón" per baixar al deu fons.

FORMACIO.- Es formaren dos fusos interiors, en els estrats que sobresurten formant llargs cantils i alçats per la part N. No arribarent a sortir a l'exterior per sobre. El temps ha cuidat de menjar els cantils amb aigua i neu, donant lloc a que sortissin pel costat. Son dos fusos units per una gatera, avui fossilitzats i, encara que hi entra molta humitat, els cicles han desapareguts i resta a mercés dels vents, neus i aigues, bona part d'ell. Les neus hi entren a l'hivern, les aiguesi crien verdet i els vents hi arrecónen terres. En el segón pou si troba un gorc dessecat i a les parets si comença anotar la decalcificaió.

DESCRIPCIO.- L'entrada actual es més amut d'ahónt realment era en un principi. S'obrí per la par baixa del primer pou. Les neusi el gel deurien fer que un pani de paret - la part del devant 7 s'a - rriés, quedant l'entrada enlairada, en el lloc que es troba actualment, al mig del primer fus. L'entrada actual et deixa ran de la gatera per entrar al segón pou, ahónt es necessária l'escala "elektrón". En aquest segón pou si aprecien possibles continuacións encara que de pas impossible per la seva estretor.

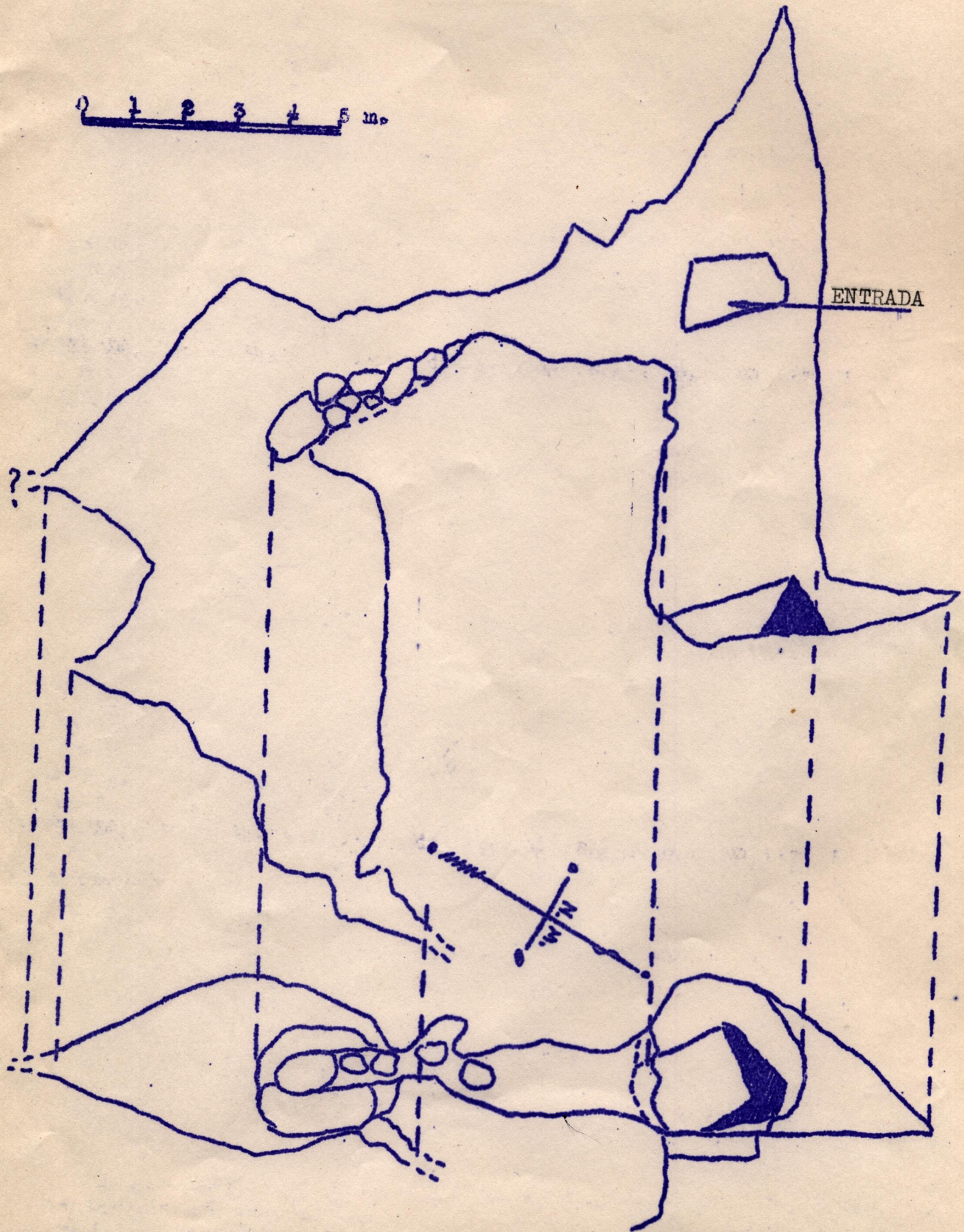
Varen pendre part a l'expedició J. Julià (guarda del refugi), S. Florenciano, (que va filmar un tros de película), J. Safont, Liderico, J. Bertrán (el més jove de la colla) i el que suscriu.

Visitarem també en aquesta ocasió, la Canal de las Coves -per dessota el Moixeró- ahónt hi ha una série de baumes -algunes de ellas molt grans- les quals serveixen de quan en quan per tancar-hi bestiar ovi, encarades a sol ixent son aptes per aquest servei. N'hi ha una pila, i el recórrer-les totes es una mica complicat, doncs s'han d'atravessar tarteres i remuntar canalóns.

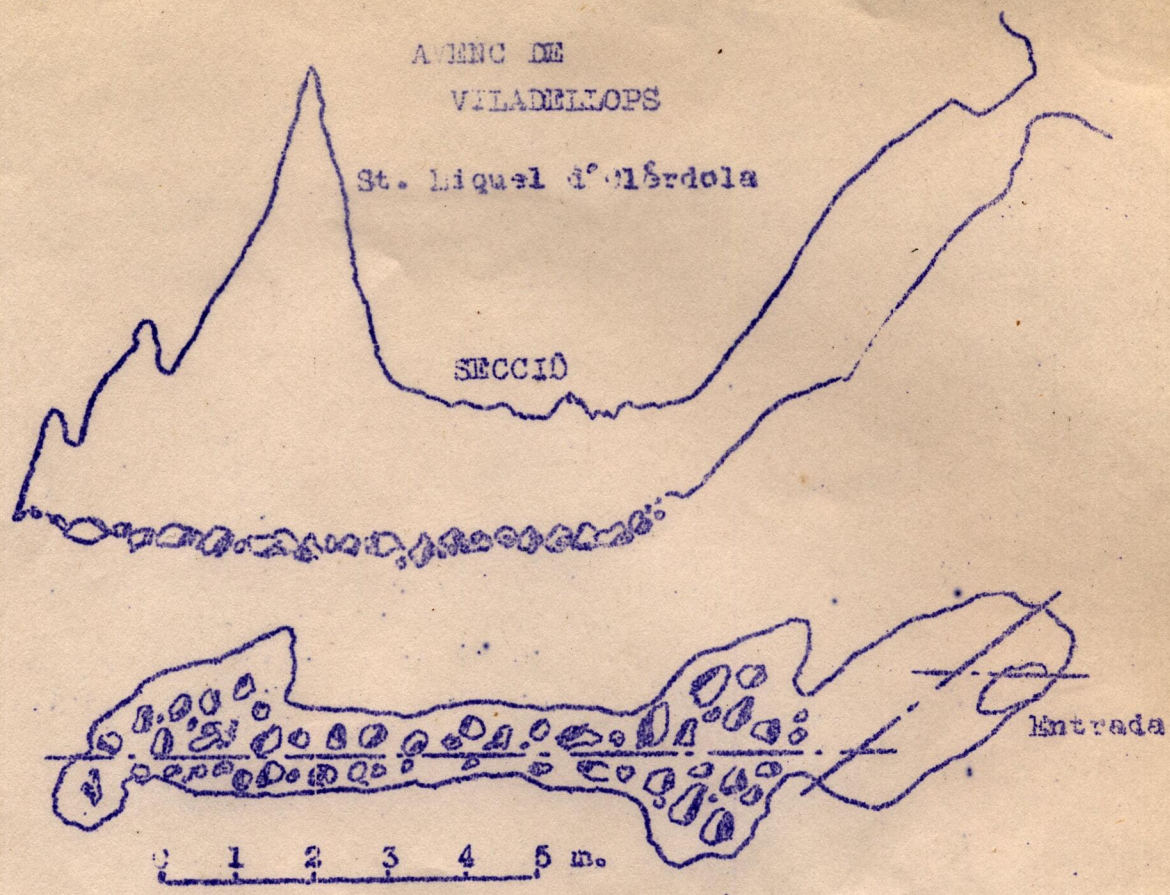
Prop de Coll d'Escrius també visitárem una mina abandonada d'ahónt s'extreien pirites de coure.

... Ferrer

AVENC DE FONT DEL FAIG -Greixa-

A. Ferrer - agost 1966

AVENC DE VULADELLOPS

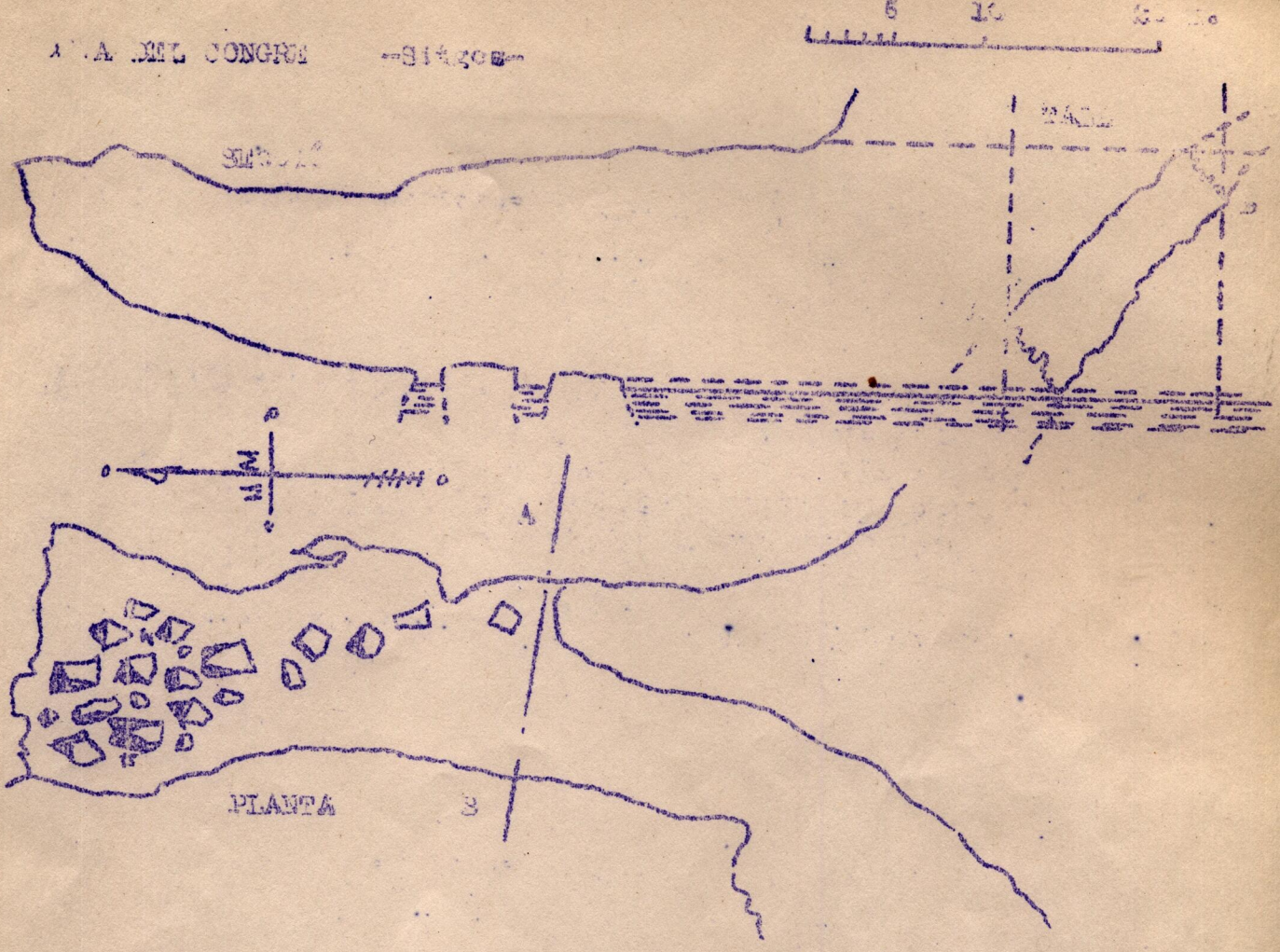
St. Miquel d'Olerdola

Es troba al costat de la carretera que puja al poblet de Viladellops tot partint de la carretera, que de Vilanova i la Geltrú a Vilafranca del Panadés entronca amb aquesta en el Qm. 43'3. (I).

Es un avenc amb poca importáncia, estret i curt. Forma l'unió de quatre fusos per una gatera, avui completament fossilitzat, amb el terre molt pedregos i en principis de descalcificacio. Va ésser acabat d'obrir durant la construcció de la carretera que puja a aquest llogaret. (2).

(I) La numeració de quilometratge d'aquesta carretera vé des d'Igualada i per això sembla cosa estranya parlar del qm. 43 en dita carretera quant només hi ha I6 qm. de Vilanova a Vilafranca. Realment s'hauria d'anomenar carretera de Vilanova a Igualada.

(2) Aquesta carretera s'obrí seguint nou itinerari aprofitant la carretera abans esmentada. L'antic camí per anar a Viladellops passa per la Plana del Capellet i Els Masets.

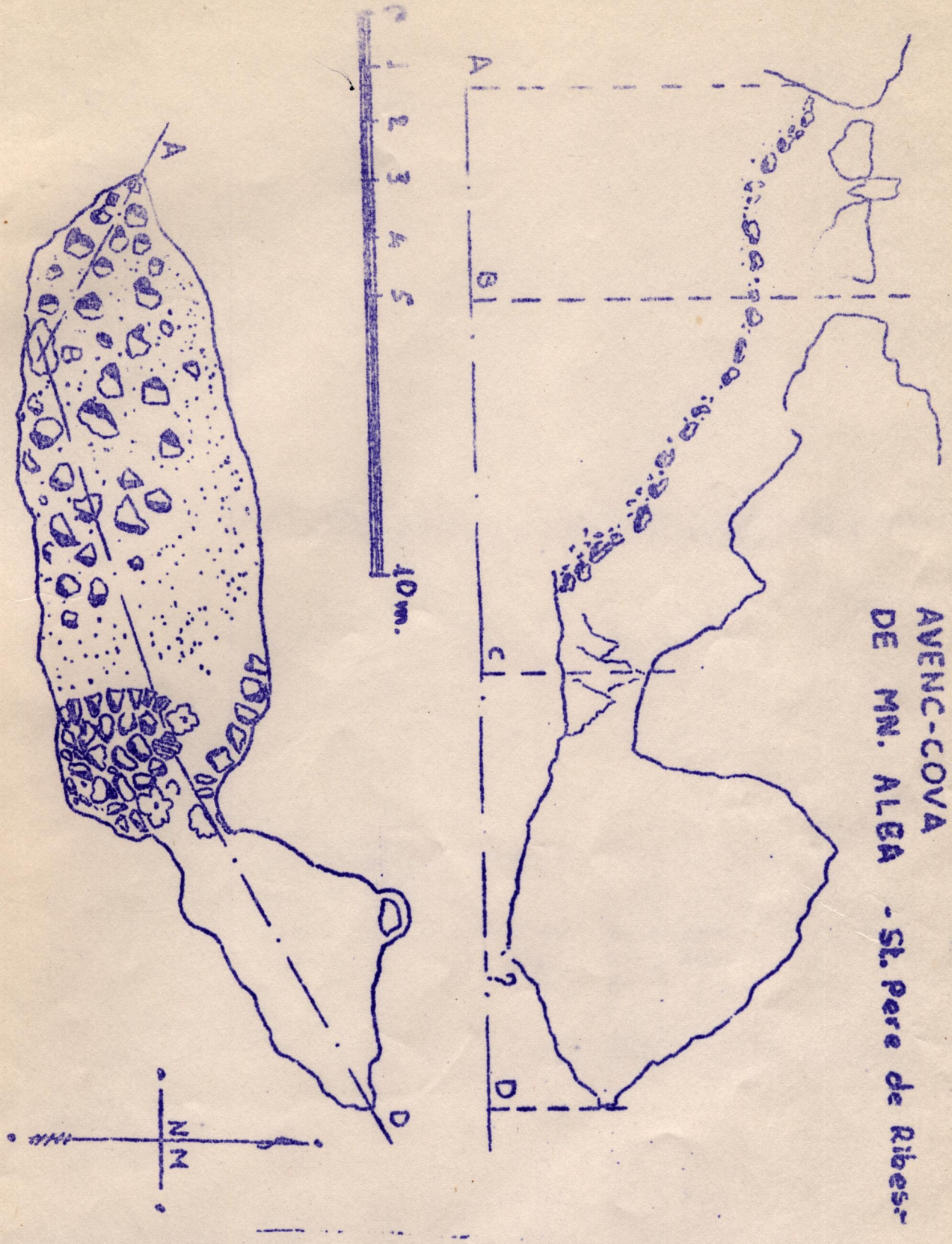

COVA DEL CONGRE

Sitges

Es troba prop de Vallcarca per dessota de la via férria i arrán de l mar. Es molt coneguda de mariners i pescadors, sobretot aquests últims en que en temporades de pesca calurosa hi van a fer el dinar i a passar una estona a l'ombra tot fent un refresc corporal. L'aigua hi entra un tros endints, a la qual no es pot arribar en épogues de temporal perque l'aigua hi bat fortament a l'interior. Per arribar-hi s'ha de baixar pel costat de la carretera de Barcelona en el Qm. 32 pel que fa una esquena roma de muntaña, que tot planejant en direcció a Barcelona s'arriba a allò que es la boca de la cova ,i sembla a primer cop de vista que no si pugui arribar per la forta pendent del seu davant. En cambi tot arrivant a la boca es pot entrar fácilment. Un cop dintre, una gran sala plena de blocs al final i amb dos clots a l'entrada que arriben dintre de l'aigua.

Esfeta degut a dues falles per cambi de materials, cosa que ha facilitat laseva formació i que es podem veure perfectament en les parets de la materia. Es produida per l'entrecreament de dues épogues geológiques i els embats de la mar, que produeixen l'enderrocament de grans blocs, primer, i arrastrats per els embats de la mar, després. Aixó ha amt engrandint la cavitat continuament sense que, si hagin produit formacións litogéniques.

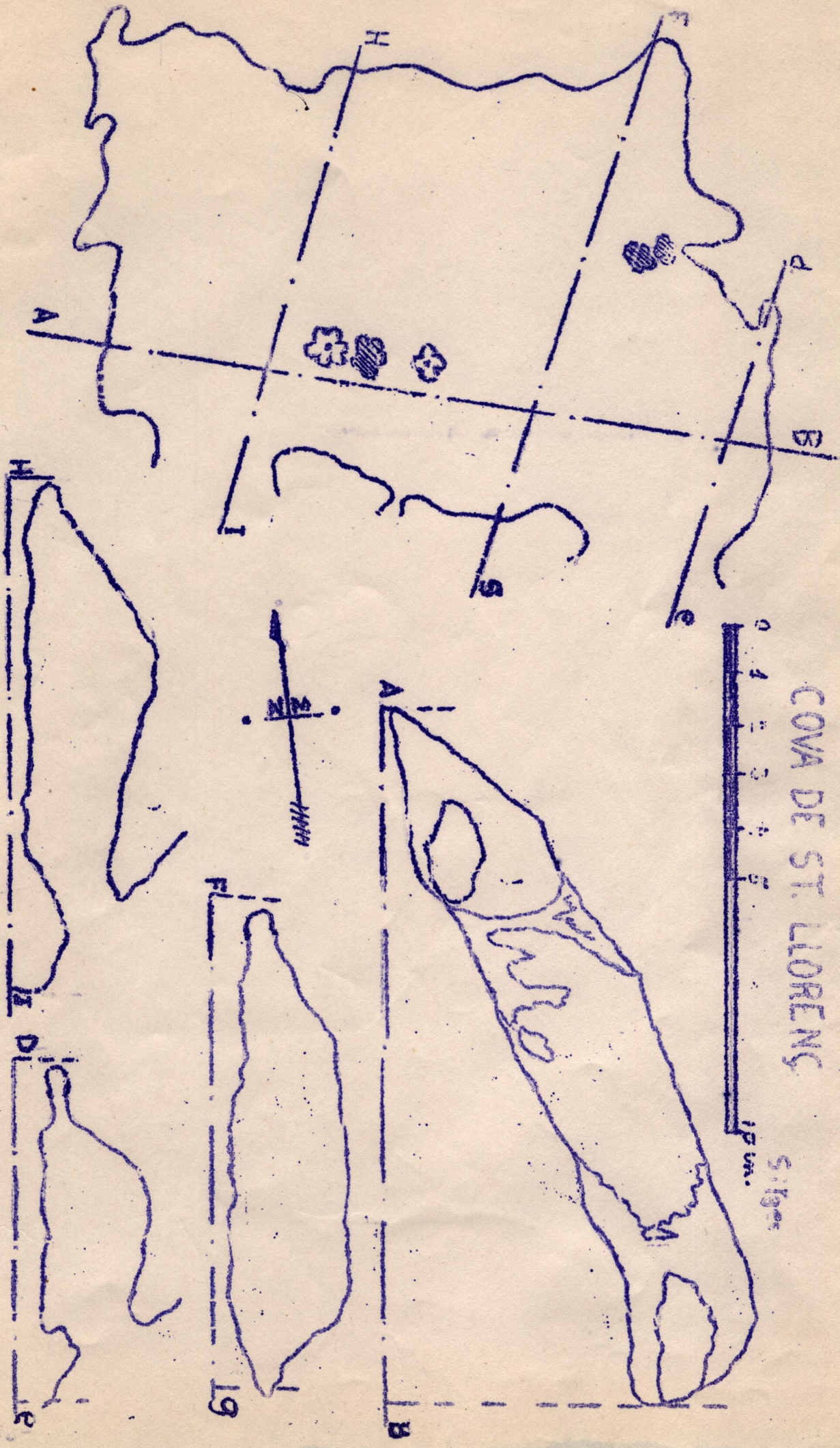

AVENC-COVA DE MN. ALBA

St. Pere de Ribes

Es troba al costat de la Masia anomenada El Maset, per sobre del fondo dit de la Cova d'Alonso, i també al costat de l'Alonso, i també al costat de l'antic cami de St. Pere de Ribes va a Sitges avui en desús.

L'anomenada Cova d'Alonso es solament una bauma, que es troba en la part dreta del fondo del mateix nom i molt enlairada, un tros mes amunt de la de Mn. Alba. El nom de la masia, li vé, segóns en

COVA DE ST. LLORENÇ
S. 1:250

COVA DE ST. LLORENÇ

El Pont

Es troba per dessota del Puig Boronat al començament del Fondo del mateix nom. Si arriba tot seguint la carena de la muntanya des del Mas Astallat per un esborradís cami senderó. Es puja fins prop del cim, ahónt en un roquissar puntejat de migrats cescóns es troba la cova. No es veu fins que si es aprop, ja que te l'entrada en forma d'avenc. Sobre del sostre hi ha una pila de pedres "cairn", pero com que aquestes calisses son blanques totes elles, de vegades costa de veure-ho des del llury.

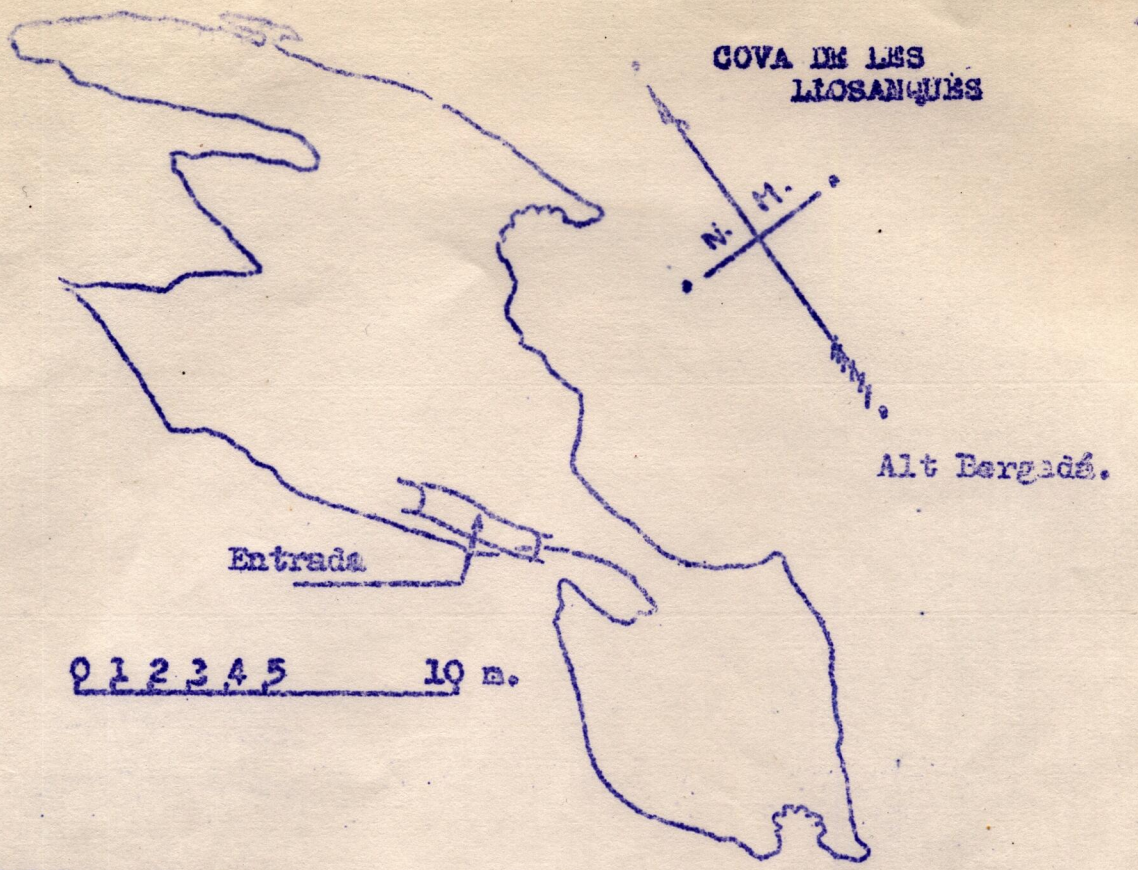
La cavitat es formada dintre dels estrats en la mateixa inclinació dels mateixos. No te grans dimensións pero es espaiosa i si pot anar dret quasi bo en tota ella. En el seu centre si poden contemplar unes formacións estalagmítiques, restes de la seva forta humitat que deuria de tenir en altre temps. Avui es molt seca i en certes hores del dia hi entra el sol al seu interior. Te un sostre relativament prim, això fa -junt amb les dues entrades- que a l'estiu sigui calurosa i a l'hivern freda, cosa que no deuria afavorir l'habitacle de l'home prehistóric, ademés de l'humitat. Això ho demostren les troballes a ella fetes, i de que servi solament per enterrament.

Coneguda des de molt temps antic. Avui es poc coneguda ja que son poca la gent o persona que vos pugui donar raó, apart d'algún avi o caçador.

Es feu un estudi publicat a l'Institut d'Estudis Catalans. Les troballes semblen datar o millor dit van des del neolític fins al segle II després de Crist. Una molt minsa part de les mateixes les podreu contemplar al Museu Castell de la Geltrú en la Secció de Prehistória.

A. F.

~~18~~

SITUACIO.-Es troba en terma de Castellad del Riu, al SO. del Xalet dels Rasos de Peguera, per sobre el Torrent de Coma Nona i per dessota el cami vell que va de l'ermita dels Ponxos a l'ermita de Sta. Ma. de les Canals per la serra de Cal Jandi en el indret de Costa Ginebreda.

HISTORIA.-Catalogada per Font i Sagué al 1897 i per Fauna i Santa al 1907 amb el nom a l'estil del pais -Llorenques-que es una corrupció de Llosanques. La Guia de l'Alt Bergadá i Cardener del CEC. edició 1955 plana nº 50, itinerari nº 10, diu:"Cova de les Llosanques, 1680 m d'alçada, entrada d'1 x 0'40m. permet d'introduirse amb l'ajud d'un tronc fins als 9 metres de fondária a la primera galeria . Diverses cavitats ofereixen capricioses formes". (Veg. C.E.C. nº110, any XIII).

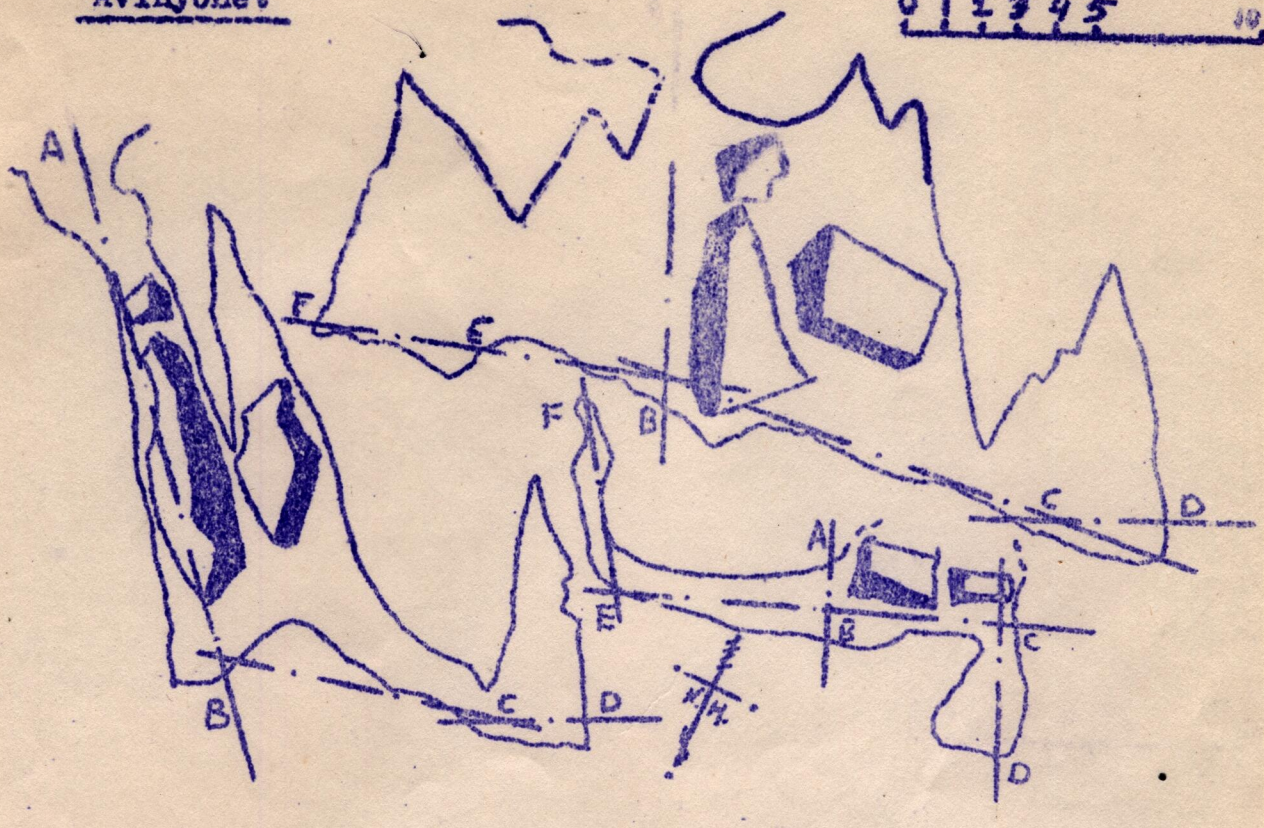
FORMACIO.- Excavada dintre d'un sector d'aglomerat que agafa una franja al llarg de la zona S. del Alt Bergadá

DESCRIPCIO.- Efectivament, tal com diu la guia hi ha un tronc per a baixarhi, encara que aquest actualment estroba una mica corcat i no ofereix gaire seguretat. Varem trobar l'entrada es mes de gran de lo que diu la guia. En el lloc d'entrada si apilan molts derrubis, roques i trossos de tronc. Forma dues sales de notables proporcións, en una d'elles una barrera estalagmitica molt curiosa.

Excursió del 6-1-1968. Ajudaren, A. Andreu, J Rafols, i E. Perelló

COVA D'ELS PELAGONS

Avinyonet

ELS PELAGONS Avinyonet

La part mes curiosa d'aquesta cavitat es precisament el seu nom, que rep indirectament per uns gorgs que pélags i que es troben apsop. Aquest hom ja li vé des de molt antic, als voltants dels anys mil, ja es coneixia amb el nom de"pelàgums" tot aquest sector i això ha donat nom a la cova-aveuc, a dues masies i a tot el sector en sí.

El racó que li ha donat nom però, es un lloc ben definit que es troba al darrera de la cova, en que si formen uns grans tolls o pélags deguts a uns estrats en forta inclinació, cosa que els fá favorables a que l'aigua, en les rierades fortes, fagin excavació i queden plens d'aigua. Però sobretot n'hi ha un que rep apart el nom de "toll" el mes fondo de tots i també el mes gran que aguanta molt de temps l'aigua en el seu fons, que finalment es filtra per estretes fisures.

També a prop si troben els famosos Caus de Llop. Son una série de petits forats en un sector de conglomerats prop del Monthombra i que la veu popular els ha fet famosos com a "caus de llop". Per lo que sembla aquest sector n'era molt castigat d'aquesta classe d'animals selvatges, i se senten contar moltes histories i fets sobre els mateixos, avui ja no se n'hi troben. EEls avis del país encara els recorden i expliquen sobretot que els que habitaben una de les masies habien d'anar molt en compte de tencar be les portes quan es feia fosc i procurar recollir tot el bestiar casolá -arremessar lo bestiá, segóns l'expressió popular i tencarse tots a dintre de la casa. Diu que allavors els veien passar amb grans remades per devant de la casa, també ens asseguren que amb un sol tret en mataren cinc d'un cop. Per això es creia que aquets animals vivien als caus.-El lloc encara avui es agrest i pl. de bos-

cúria.

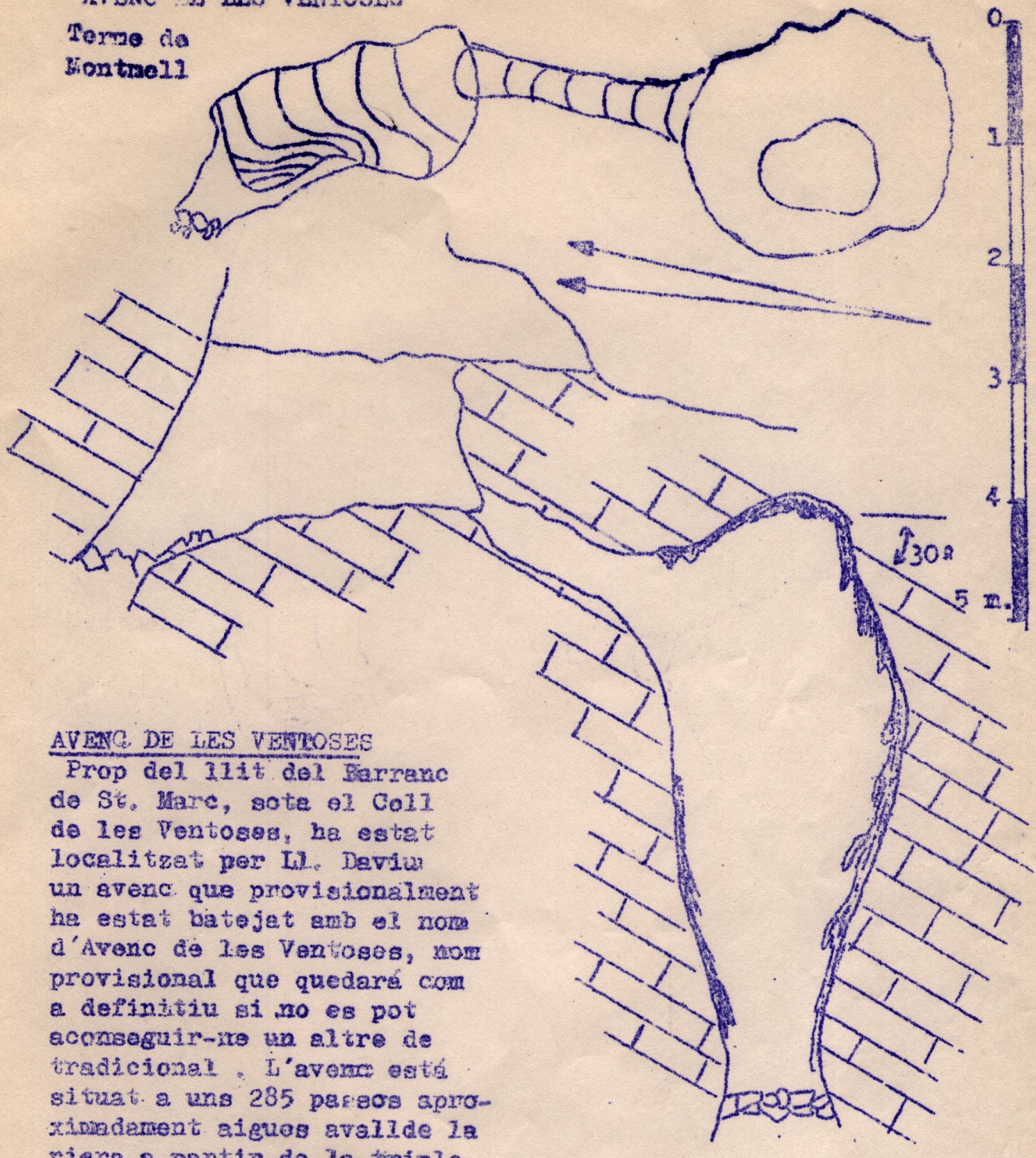
Parlém de la cavitat. Es un avenc-cova amb grans blocs despresos i també un xic inestables. Es una unió de fusos en forma de cova, amb una vertical de nou metres. No cal cap material per a baixar-hi doncs si pot despenjar per entre roques i parets de la mateixa. Està desprovist de formacions estalagmítiques apart d'una de solitària a l'entrada.

Els avencs han sortit a l'exterior junt amb la direcció dels estrats, això ha donat lloc a una sèrie de derrubis que fins fan perillosa l'estada en el seu interior. Sembla però que en part hi hagué un ensulciament, qual cosa provocà el taponament de part de la cova. Tot i així es poden seguir quasi tots els seus racons. Es troba a la banda esquerra de la riera d'Olesa que en aquest lloc pren el mateix nom d'Els Pelagons, i una mica mes amunt de les masies dites dels Pelagons, a uns 20 metres sobre el llit de la riera, prop de la carena en un racó que forma un gran meandre i encarada a Migdia. Al seu darrera, o sigui al N., si troben els tolls dits els Pelagons. Part d'aquesta Riera es una gran falla i els fenòmens kàrstics es troben en la direcció de la mateixa, però no ha donat lloc que surtin a la vista altres cavitats. Visitat el sector, hi trobàrem vàries baumes i alguns restos d'antigues filtracions sense importància.

A. Ferrer.

AVENC DE LES VENTOSES

Terme de Montmell

AVENC DE LES VENTOSES

Prop del llit del Barranc de St. Marc, sota el Coll de les Ventoses, ha estat localitzat per Ll. Daviu un avenc que provisionalment ha estat batejat amb el nom d'Avenc de les Ventoses, nom provisional que quedará com a definitiu si no es pot aconseguir-ne un altre de tradicional . L'avenc está situat a uns 285 passos aproximadament aigues avallde la riera a partir de la triple confluéncia de dos torrents (el de St. Marc i una altre que vé de la part d'Aiguaviva) i el cami que baixa des del Coll de Ventoses. El barranc descriheix alguns meandes vorejats d'alterosesc cingleres . L'avenc queda a uns cinc metres d'alçada sobra el llit de la riera a la part esquerra aigues avall i al bell mig d'una riereta incipient que baixa d'uns plans situats mes amunt. La boca s'obre en un replá en una diaclassa de direcció NE. a SO. A poc mes dún metre fá un replá al peu del qual hi ha una gatera d'uns dos metres de llarg que dóna a un petit avenc, dit dels Conills per l'abundáncia de cranis que allá si troben. A l'altre extrém del replá els endenrocs i terra taponem una altre via hipotética ala que s'ha donat el nom de la Cabra per les restes d'aquest animal que allá hi habia. S'iniciaren uns treballs

de Castaptament quan hi ha intencions de continuar. A la boca de l'avenc hi ha abundant revestiment de calcita cristalitzada "sal de llop". Forbáben l'expedició: Ll. Daviu, J. Ferrer, M. Garcia, J. Mª Ráfols, A. Archilla, V. Passos, J. Xambó i J. Virella. Aquesta excursió vaserfeta eldia 15 de febrer del 1968.
(Nota) Prop d'aquest lloc sols es coneguda la "Cova de l'Olla".

BIOSPELEOLOGIA.- A l'aquesta cavitat pogúerem observar i captuar alguns tipus d'animals. Observem una infinitat de mosquits, els q quals no són cavernicolas, pero que per guarirse dels frets hivernals es resguarden en quasevulga lloc per tal de no ser molestats per ningú, i així obtindre el calor necesari per a sobreviure dels frets.

Poguerem observar també, un exemplar de quirópter, el qual, ens es capá quedant per tant sense saber a quina familia pertanyia, aquest es trobava en estat letárgic, que durant els tres mesos dhivern penjats cap per vall els afluixa la temperatura de la sang disminuint en molt els batecs del cor. Això no vol dir peró, que estig guint en complet repós i puguint ser atrapats fácilment donc al mes petit perill recobra temperatura i pulsacións per posarse à lloc segur, fugint.

Per últim la sort ens afavorir un xic i capturarem dos exemplars d'Onoftalmus Orpheus coneguts de la familia del carávits en quina conta de mes de 24.000 especies acampades mundialmente i en espee cial en zonas temperades.
Aquets exemplars entren en el grup dels troglóxens, o sia que viuent i es reprodueixen en els fons de les cavitats, no tènen ulls pero encara conserven la pigmentació com els seus germans de la fauna hepígea. Aquest, els trovarem a uns tres metros de fondária i coberts de terra humida, suposo buscant alimentació, cucs. S'ha de tenir en comte que aquets carávits son eminenment carnivors.

CLASSIFICACIO.-

Regne	- Animalia
Subgecte	- Artrópod
Classe	- Exápod
Familia	- Caravid
Genere	- Onophtalmus
Especie	- Onophtalmus Orpheus

Pere D.

"IN MODUM"

L'espeleòleg es, segóns uns....
Aquell que es fica pels forats.
Aquell que va per sota terra.
Aquell que no s'estima res.
Aquell que s'enterra en vida.
Aquell que fürga com els taups.
Un aliat del Diable.
Un pobre noi tocat del bolet.
L'espeleòleg e, segóns altres....
Un aimant de la natura.
Un que busca el Diable per donar-li la má.
Un estudiant de coses noves.
Aquell que dóna vida a coses ignorades.
Un que busca testos vells.
Un que pretén desentendres del soroll.
Ara anéu a saber qui dels dos ténon raó.

Una mena d'espeleòlogs.

La superdotada, la que no perdona un desnai, aquells que "fan avencs" -així, entre cometes-. Prénen la determinació de "fer" un avenc per la directíssima. Vénen a la societat, s'aparellen de tota classe d'estris, escales i cordes, ja en tènc prou, si ens hi sobren millor, si per cas destorben una sortida d'altres companys millor que millor, ells son únics. Arriben al lloc, baixen depressa, pujen depressa, acaben aviat, -"fan récords"-. No en téne prou, son van cap altre forat, tornen a pujar i baixar depressa, menjen depressa, caminen depressa, fan llargues travesses depressa...
Es que viuen a ciutat...?

Altre mena d'espeleólegs.

Surten a les cinc del matí per arribar d'hora al lloc preconcebut. Passen per el costat d'un avenc, sel miren, li tiren un roc, li qtribueixen molta fondária i fan cálculs=. Es lamenten de q que a la societat no hi hagi suficient material per a fer certa classe d'avencs, despotriquen contra la direcció de la junta. Continúen el camí, arriben a una cova que es el lloc preconcebut, si pot entrar perfectament, es plana, l'exploren, no hi troben res apart de molta trencadissa d'estalagtites. Tornen a despotricar contra aquells que ho arrasen tot. "...No hi ha dret, és una vergonya...". Arriben al vespre. Trohen un company que no hi ha pogut anar, !renoi, si haguessis vingut, quina cova mes ferma, guaita quines estalagtites...!

Altre mena d'espeleòlogs.

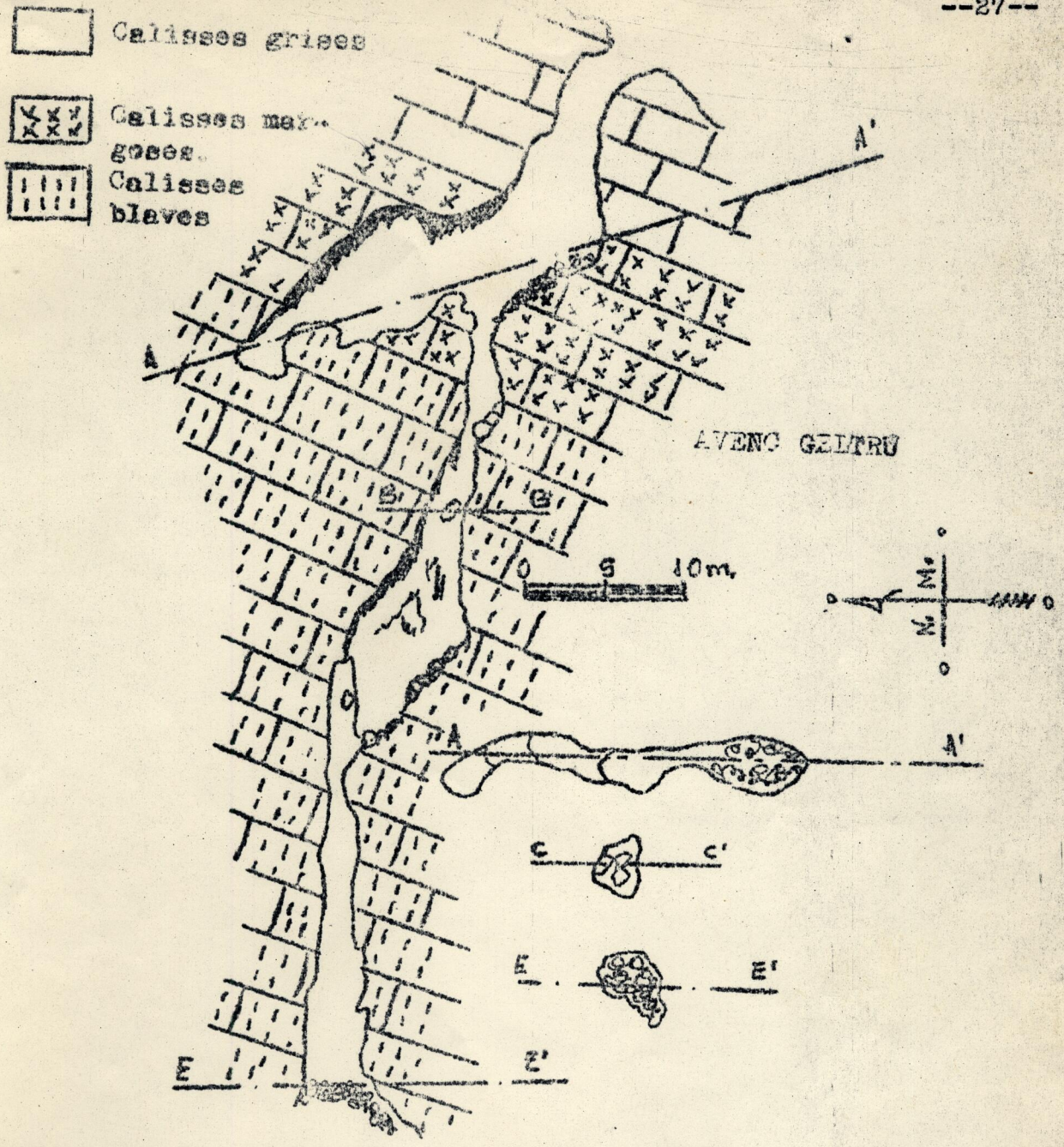
Prènen mides, tiren la plomada, miren angles d'inclinació, recullen cuquets, agafen ocells d'aquells que volen a etzevades, recullen pedres, formulen hipòtesis, fan reunións, dónen consells, expliquen coses rares, sobre estrats corvats, prènen humitats relatives i tants per cents, fan el científic, estén ximplets....

Altre mena d'espeleòlegs.

Circulen per les biblioteques, busquen, raten, raten, raten...

Altre mena d'espeleòlegs.

.....

AVENC GELTRU

Sitges

En el Garraf, conocido harto frecuentemente se encuentran mas de 200 cavidades entre cuevas i simas. Mientras que las simas son muy abundantes, las cuevas restan en importáncia. Uno de los lugares clave es, el sector, llamado la Pleta. Al mismo tiempo, masia abandonada del mismo nombre, donde uno puede proveerese de agua ya que la región es seca y no se encuentra en ella el preciado líquido.

HISTORIA.- El 10 de mayo del 1964, el emigo Calláo i el que aquí suscribe decidimos dar una prospección por los alrededores de La Pleta. En una de nuestras idas i venidas, descubrimos una interesante sima que al parecer no era conocida. Bajamos como pudimos en el primer desnivel de 9 m. ayudados por una cuerda, y tuvimos gran sorpresa al ver que continuaba bajo nuestros piés en forma de sima y el de enfrente en forma de cueva por lo que decidimos su exploración en la próxima salida. Además la bautizamos con el nombre de Avenc Geltrú.

El descubrimiento tuvo eco en la prensa local y en la Atalaia,

por lo que en esta última, en junio de 1966 siendo presidente el Sr. Pedro Camarós nos concedieron una medalla conmemorativa a los primeros exploradores de esta sima. Entregó las medallas la señorita Montserrat Ubach con ocasión de presentar una sección de diapositivas referentes a espeleologia.

Descensos; Primer. explcración, debida a GEC. (Grup Espeleo. Casteret de la Geltrú). En junio de 1955, la A.E.Atalaia topografía la cavidad y lo publica en el numero extraordinario de su X Aniversario. En julio de 1968 se hace el primer estudio geológico por miembros del ECA (Gurpo Espeleo. Armanyá) en la que toman parte, P. Domingo, J. Jarque, F. Grau, J. Alvarez i J. Contreras.

SITUACION.- Esta sima se encuentra al lado del camino viejo que desde Garraf sube hacia La Plets. Entre la Serra dels Pins y Els Vinyals. Siguiendo el camino y en su parte media a mano izquierda se encuentran unos pinos con una mancha roja de pintura. Al llegar aquí nos dirigiremos a mano derecha y en dirección al [illegible]lo de la riera, unos 75 metros bajando donde encontraremos la b[illegible] de ésta escondida sima. Una vez en ella hay un primer pozo de nueve metros al que dá en la referida cueva, y desde aquí parte hasta el final en un único pozo que llega a los sesenta y cinco metros de profundidad.

J Contreras

Espeleogénesis.-Si buscamos la formación de la sima probablemente la encontraremos en el cauce de la antigua riera el cual, hoy irreconocible, pero que se supone casi el mismo que el actual, solo que éstos actualmente pasa mas abajo de la boca.

Es Excavada en las calizas grises claras. Inmediatamente que nos adentramos en el pirmer pozo se encuentran unos estratos de calizas margosas. La formación litogénica de este primer pozo es abundante pero con deterioro. En ella se encuentra una cueva de escasa longitud con formaciones liticas, que se produjo en una diclasa de dirección N., con piso de manto estalagmítico.

En el segundo pozo pasamos de las calizas margosas a las calizas grises. Es un pozo abierto por diaclasas que en el final del mismo también abundan formaciones litogénicas i con el suelo lleno de dtritus rocosos.

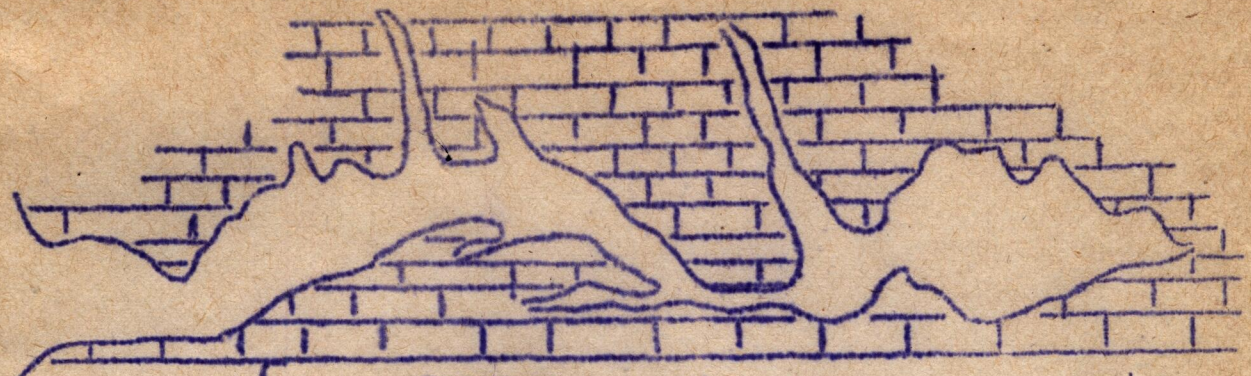
Finalmente un tercer pozo igual al anterior donde termina aparentemante la cavidad.

J. Jarque

BIOLOGIA.- No es mucho lo que se puede decir a lo que biológicamente se refiere, fueron capturados dos ejemplares del grupo de los "trechidae" -carnívoros- pertenecientes a los "caravidae".

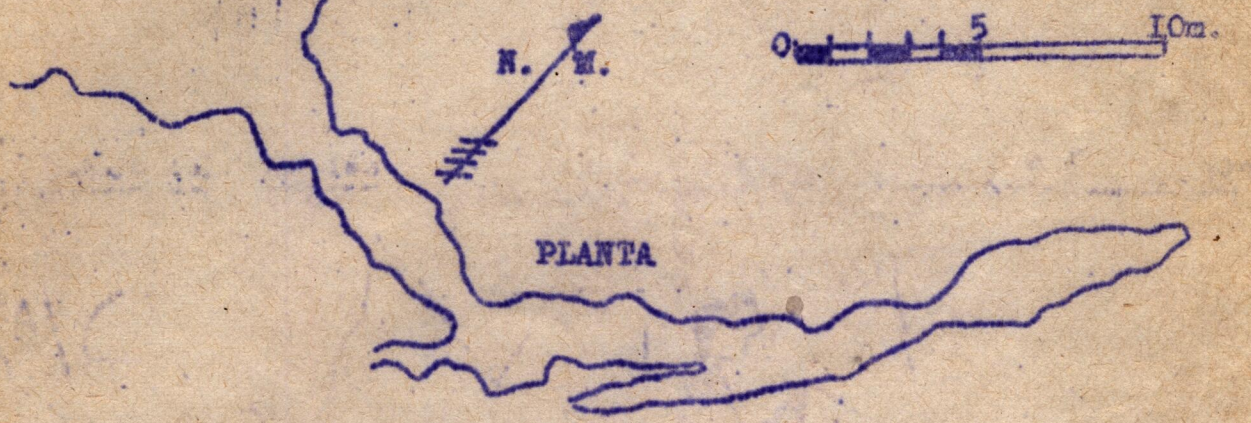
Al estar la cavidad casi muerta en todos sus lugares, no es propicia la vida biológica, pues al carecer de agua i arcilla, donde se crian diminutos hongos, base primordial de muchas espécies, asi como bactérias que contiene la arcilla, Al estar seca pierde la vida de esta fauna. Tampoco encontramos rastros de murciélggos.

P. Domingo

SECCION

COVA NEGRA - St. Pere de Ribes -

PLANTA

SITUACION.- Se encuentra en la parte izquierda de la Riera de Jafre mas arriba del pueblo de San Pedro de Ribas al lado mismo del "Torrent de l'Infern" y antes de llegar a los "Forats d'en Bori" de los cuales es tradicion su union interior.

DESCRIPCION.- Una gran boca hace de entrada, la cual se estrecha seguidamente. En una longitud de 3'50 metros tiene dos metros de desnivel y en su parte superior o techo, hay dos chimeneas de 3'25 y 4'15 metros.

La segunda sala con cuatro metros de extensión es mas estrecha, y con una chimenea de 5 metros.

Para entrar en la tercera sala, hay que pasar por una estrecha gatera. Esta tercera y ultima sala es la mayor de todas, aunque parecen dos, por existir en su centro un montículo de tierra. También posee una chimenea, ésta de 6 metros de altura.

J. Contreras R.

ESPELEOGENESIS=! Situada a pocos metros del cauce de la riera, actuaba como surgencia de un antiguo aparato kárstico de pequeñas proporciones. Su entrada interior de forma turbolinar mas tarde al disminuir el cauce se transformó en tálveg. Esto motivó que se formara un pequeño lago en su interior, evacuado finalmente por las dos surgéncias, hoy día gateras taponadas, de la segunda sala, en la que no se encuentra vestigio litogénico. La última sala, en la actualidad aún muy húmeda, denota perfectamente lo que acabamos de exponer.

Las chimeneas son los colectores de éstas surgéncias.

INDEX

SOTERRANIA (I) 1968.....	pl.	nº	1
Noel Llopis Lladó, In Memoriam.Per Joan Virella	"	"	2
Referéncies al Curset d'Espeleologia 1967			
Secció del Campgràs.....	"	"	3
Avenc del Mall.....	"	"	4
Avenc dels Esquirols.....	"	"	5 i 6
Cova Merla. Per A. Ferrer.....	"	"	7 a 12
INFORMACIO VARIA			
Avenc de la Font del Faig. (Alt Bergadá).....	"	"	13 i 14
Avenc de Viladellops.(St. Miquel d'Olérdola).....	"	"	15
Cova del Congre.(Sitges).....	"	"	16
Avenc-cova de Mn. Alba.(St. Per de Ribes).....	"	"	17 i 18
Cova de St. Llorenç.(Stiges).....	"	"	19 i 20
Cova de Les Llosanques.(Alt Bergadá).....	"	"	21
Cova d'Els Pelagóns,(Avinyonet del Penedés).....	"	"	22 i 23
Avenc de les Ventoses.(Montmell).Per.J.Virella.i. P. Domingo.....	"	"	24 i 25
IN MODUM.....	"	"	26
COLABORACIONS E. C. A.			
Avenc Geltrú.(Sitges).....	"	"	27 i 28
Cova Negra.(St. Pere de Ribes).....	"	"	29
INDEX I NOTES.....	"	"	30.

NOTES.

Els articles publicats reflexen només les opinións de dits autors.

A partir d'ara es reberán articles que parlin d'aquest esport-ciéncia, per properes informacións a áquest fascicle de"SOTERRANIA" butlletí d'Informació Espeleológica de l'A. E. Atalaia.

Colaboracións de, J. Virella, J. Mª Plana, Manel Garcia, Josep Ráfols, J. Elies, P. Domingo, J. Jarque, J. Contreras, i altres sense els quals no hagués estat possible l'aparició d'aquest primer fascicle, recull de les activitats espeleológiques del G.E.T. i també en especial les juntes directives de la Secció de Muntanya i de l'Agrupació Excursionista Atalaia als quals també han aportat la seva colaboració.

Secretaria G.E.T.